

jugoslovenskih
nacionalistov

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova c. 14/II, Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 22-07.

Leto V.

Ljubljana, dne 20. oktobra 1936.

Št. 27

Težave demo- kratske vlade

Ko je po prepričljivi volilni zmagi prišla v Franciji na površje vlada ljudske fronte, je imela dovolj nerešenih skrbi, ki jih je bilo treba spraviti v kraj čim prej. To so bile skrbi, ki izvirajo iz nasprotja teorije francoske demokracije in dela podpornikov te teorije, po večini komunistov in socializmov, ki so imeli največje nasprotnike v vrstah skrajne desnice in predvsem njej prijaznih organizacij.

Priznati je treba, da se je nova francoska vlada vrgla z vso energijo na delo, napovedala najdalekosežnejše gospodarske in politične spremembe, nove socialne zakone, ki naj bi popolnoma spremenili obraz dotedanjega življenja francoskega naroda. Pri teh napovedih, ki so tajale srca nešteti prijateljev demokracije širom Evrope, celo pri nas, in vzbujale navdušenje za uspehe, ki bodo prišli, je vlada pričakovala, da ji bodo množice, ki so ji tako disciplinirano poklonile zaupanje, stale ob strani tudi v bodočih dogodkih. A že v kratkem se je morala prepričati, da sicer do gotove meje razpolaga z zaupanjem francoskega naroda, ki pa besedo demokracija popolnoma drugače razume, kadar gre za njegovo kožo, kakor pa, kadar teoretično razglablja o demokraciji kakor tuje sile. Velike stavke, ki so jih povzročili komunisti, kateri lojalno podpirajo francosko vladu, niso končale mirno. Poleg tega so stavkujoči imeli več uspehov kot bi bilo ljubo generalom francoskega socializma, kar je imelo za francosko zunanjo trgovino težke posledice. Proizvodni stroški so se povečali, odgovarjajoče temu je padel dotok tujih deviz in ni čuda, če je Francija v zadnjem času zabeležila strahovit izvoz zlata. Sedaj po razvrednotenju denarja si obetajo novo poživitev francoske trgovine. Ker pa je to razvrednotenje povleklo za seboj tudi več drugih valut in jih bo brez dvoma šlo še nekaj po tej poti, je vprašanje, ali lahko Francija resnično pričakuje tako oživljenje gospodarstva kot to nekateri mislijo.

V zunanji politiki vlada ljudske fronte ne more zabeležiti nobenega resnično velikega uspeha. Zvesta načelom socializma je nova francoska vlada predvsem pričela povdarjati svoje zavezništvo s Sovjetsko Unijo, kar naj bi bil nekaj migljaj Berlinu, ki na vse to odgovarja s še pospešenim oboroževanjem. Pokazalo pa se je prav pri zadnjem zasedanju Društva narodov, da ima Rusija v Evropi čisto svoje račune in dejstvo, da je Litvinov pustil na cedilu francosko delegacijo pri zadnjem zasedanju v vprašanju Abesinije, je šlo gotovo vsem prijateljem demokratske fronte narodov, ki bi jo vodila Francija, slabo v račun. Zdi se, kot da bi se razmere v Evropi z nastopom vlade ljudske fronte v Franciji še poostrele in izgleda, da ni tako zelo pretirana bojazen tistih, ki trdijo, da je doslej le ekskluzivno socialistična vlada tirala Francijo v vojno.

Še slabša točka francoske zunanje politike je Španija. Sedaj, ko je vsakomur jasno, da bo zmagala v Španiji revolucija, beležijo francoski listi vsak najmanjši in polovičarski uspeh španske vlade kot njeno pomembno in veliko zmago. Simpatije francoske ljudske fronte so na strani španskih anarhistov in komunistov, cela Francija oficijelno sicer ne, toda skrivaj izdatno podpira madridsko vladu. Dočim so uporniki popolnoma očitno zavarovali svoj uspeh s podporo »fašističnih« držav in tega tudi ne skrivajo, mora španska vlada molče iti preko francoskih podpor, kajti ozračje v Evropi je toliko napeto, da vlada marksistov ne more odkrito podpirati druge enako orijentirane vlade.

Posebni uspehi ne beleži Blumova vlada tudi v svoji politiki napram malim državam. Čeprav se kot izrazita demokratska vlada postavlja na stališče enakopravnosti vseh, je posebno v začetku igrala vlogo, ki ji ni prišla posebnih uspehov med malimi državami. Že prejšnje francoske vlade so smatrale države na jugovzhodu Evrope za svoje kolonije, katerim so lahko popolnoma svobodno usiljevale svojo voljo. V zadnjem času pa se zdi, da Francija nima več kdo ve kakega uspeha, njen glavni eksportni artikel — demokracija ne uživa več in zdaj je vlada v precejšnji zadregi. Dočim je Nemčija izredno živahno razvila svojo delavnost v ostali Evropi, posebno pa na Balkanu, je morala Blumova vlada v najbolj kritičnih trenutkih opustiti akcijo na zunan in se posvetiti izključno težavam v lastni hiši.

Pota francoske vlade na zatonu demokracije so nejasna, gotovo nejasna tudi njej sami. Kajti vlada, ki se znotraj opira samo na trenutno razpoloženje volilcev, zunaj pa na tako nezanesljive zaveznike kot je Sovjetska unija, ne more mirno gledati v bodočnost in ne

Neplačane menice!

Menica je plačilno sredstvo, ki se uporablja pri pomanjkanju gotovine. Dasi niti najvarnejša menica ne more nikdar nadomestiti gotovine, ker ta način plačevanja nima one popolne sigurnosti kot jo ima izplačevanje v gotovini, je vendar menica še vedno priznana in mnogo uporabljano plačilno sredstvo. To pa vsled tega, ker slede ob njeni zapadlosti nujno vse posledice dolžnikovega podpisa na menici. Teh posledic se zaveda upnik, ki sprejme menico kot začasni nadomestek gotovine, zavedati pa se jih mora tudi dolжник, ki je izstavil menico.

Tudi v našem javnem življenju smo pod silo razmer prisiljeni uporabljati neke vrste menice. Te menice so javne obljube in zagotovila, ki jih dajejo voditelji naroda kot protivrednost za zaupanje, ki jim je bilo dano s strani tega ljudstva. Tudi te menice — obljube narodu — so izstavljene vsled pomanjkanja gotovine — vsled pomanjkanja trenutne možnosti, da bi se takoj izvršilo ono, kar je najpotrebnejše za izboljšanje življenjskih pogojev posameznih stanov in celokupnega naroda.

Te obljube bi morale imeti značaj pravih menic tudi v vseh posledicah, ki zadenejo dolžnika vsled neizpolnitve meničnih obveznosti.

Naš narod je danes zatrtan z neplačanimi menicami, ki jih je prejel od svojih vodilnih mož za izkazano zaupanje. Leta in leta jih prejema, nabrala se jih je cela gora. V njej leži skrita vsa požrtvovalnost narodne duše, ki ni terjala plačila v začetku iz obzirnosti do voditeljev in še bolj — iz ljubezni do mladega podjetja, do lastne države. Naš najprimitiv-

nejši človek se je zavedal, da gradimo nekaj novega in da to novo ni v stanju čez noč zadovoljiti vsakogar. Naš mali človek, kmet, obrtnik in uradnik, se je zavedal, da mora trpeti in potrpeti, da se to mlado podjetje dvigne, dobi življenjsko sposobnost in da se zakorenini toliko, da bo srkalo svoje sile iz lastnih virov, predno bo moglo deliti sadove. Vsled tega je tudi izkazoval svoje zaupanje in dajal svoje moči v trdni veri, da mora vložiti svoj trud in žrtvovati svoj delež v skupni dom, izkazoval je svoje zaupanje vodilnim možem, ker je slepo veroval, da značijo njihove obljube menice, ki mu bodo ob zapadlosti če ne popolnoma, pa vsaj deloma izplačane!

Vera je bila ona sila, ki je držala pokonci našega človeka, mu pomagale preko najhujših težav ter mu kot lučka v daljavi obetala varno streho in prijeten počitek. Vera v boljšo bodočnost mu je pomagala iz povesnega duhovnega in gospodarskega zloma, pomagala mu je na križevi poti teh osemnajstih let svobode preko vseh zmed in prepadov, vera v bodočnost, ki mu je bila obljubljena, vera v obljube njegovih vodij, vera v menice, ki so mu bile izstavljene.

Danes se naš človek duši pod težo teh neplačanih menic. In kar je še hujše! Danes meče naš človek s seboj pezo kot breme, ki ga vlačijo s seboj brez upanja na njegovo vnovčenje, meče ga od sebe kot tvor, ki ni maa zanj nobene vrednosti več. Ali istočasno je vrgel od sebe tudi vero v izpolnjevanje danih obljub in izgubil vsako zaupanje! Danes ni mogoče več graditi na upanje in zaupanje našega človeka. Izgubil je vero v pravico,

kajti svojih menic ni mogel vnovčiti, čeprav so že davno zapadle.

To je dejstvo! Dejstvo, ki ga občutimo dan na dan v našem javnem in zasebnem življenju in ki izvira z nepremagljivo silo naš razvoja. Škoda, ki izvira iz tega dejstva, se trenutno še ne kaže v vsem svojem obsegu, pokazala pa se bo mnogo prej, kakor bi to želeli v interesu našega razvoja in naše bodočnosti. Kakor naše gospodarstvo ni utrpelo najhujših udarcev s tem, da je propadlo nekoliko denarnih zavodov in je bil izgubljen njihov kapital, temveč predvsem s tem, ker je propadlo zaupanje ljudi v denarne zavode in se je izgubila vera v njihovo stabilnost, tako je naše javno življenje doletela največja nesreča s tem, da je naš človek izgubil vero in zaupanje v bodočnost. Ne izgubljena energija v preteklosti, temveč energija, ki jo bo potrebovala naša bodočnost, nam je neobhodno potrebna, a ta energija je po vsem videzu izgubljena.

S tega vidika gleda naša mlada generacija vse pojave okoli sebe, iz te perspektive moramo delati tudi načrte za svojo bodočnost, bodočnost jugoslovenskega naroda. Vzbuditi moramo znova vero v boljšo bodočnost, mobilizirati moramo vso energijo v ljudstvu, ki je potrebna za delo k tej bodočnosti. Pri tem pa se točno zavedamo, da je za doseg tega čilo zapadlih menic, ki jih je narod odvrnil s do novih podvigov — edino sredstvo izplačila zapadlih menic, ki jih je narod odvrnil s seboj kot breme brez vrednosti, ki pa bodo dobile to svojo vrednost s trenutkom, ko bomo pristopili k likvidaciji težkih obveznosti svojih prednikov.

A. Z.

Po dveh letih

Prinašamo govor br. dr. Cepudra, ki ga je imel 9. oktobra na kome-moraciji NO v Ljubljani. Govor, ki ga priobčujemo, je vsled danih okoliščin močno skrajšan. — Uredništvo.

Doba dveh let, ki je potekla izza marsejske katastrofe, prav gotovo ne pogaša dogodkov, ki so morali zavzeti in so tudi dejansko zavzeli vso našo pozornost. Kljub tem dvem letom, kljub vsem težočam in tegobam pa smo se ves čas spominjali Njega, ki je žrtvoval Svoje življenje v izvrševanju naloge, katero si je naložil prostovoljno zato, da izvojuje in zavaruje boljšo bodočnost nam vsem.

Velik je bil blagopokojni Viteški Kralj Aleksander I. Ujeditelj, tako velik, da je stal daleč nad Svojo dobo, zlasti pa nad vsemi onimi, ki so Ga v osvobodeni in ujedinjeni domovini obdajali kot predstavnika naroda in izraz narodne volje. V čem leži ta Njegova veličina, v čem je povod, da čutimo jugoslovenski nacionalisti to Njegovo veličino vedno globlje in se vsled tega vedno bolj zavedamo strahotne vrzeli, ki je nastala danes pred dvema letoma z Njegovo mučeniško smrtjo?

V časih, ki so bili za predvojno kraljevino Srbijo najtežji in najusodnejši, je moral mladi Aleksander prevzeti mesto prestolonaslednika. Pod vodstvom Svojega izredno agilnega očeta se je začel seznanjati s posli vladarja male, od vseh strani ogrožane, resnično za svoj obstoj boreče se države. Sin svojega naroda je spoznal, da je vprašanje srbstva le del večjega in širšega jugoslovenskega vprašanja. In zato je pokrenil akcijo za širjenje jugoslovenske misli. Ne morda potom solzave in zgolj teoretične jugoslovenske ideologije, marveč potom borbenega jugoslovenskega pokreta, ki naj bi zajel obe svobodni srbski kraljevini ter prešel preko Srbov in Vojvodini, Bosni in Hercegovini tudi med nas Hrvate in Slovence. **Najboljša obramba je napad.** To staro geslo jugoslovenskih borcev za svobodo Si je prisvojil za Svoje delovanje tudi mladi Aleksander, ki je vsled tega od njenega nastanka zvesto spremljal delovanje Narodne Odbrane, prisostvoval njenim predavanjem, Si dal stalno poročati o njenih uspehih ter ji svetoval in pomagal, kjer in kakor je mogel. Resničen sin Svojega naroda se je udeleževal tudi dela organizacije, ki si jo je Njegov narod sam ustvaril za obrambo svojih najnujnejših interesov.

more biti svesta si svojega uspeha. Vse napovedi o uspehih, ki jih bo še dosegla, so se pokazale kot docela preuranjene in bo treba počakati še dovolj dolgo, da se bo pokazalo, ali so francoski volilci dovolj zrelo premislili, ko so se odločili, da podprejo vladu ljudske fronte.

Z Njegovo in Njegovega velikega Očeta podporo in sodelovanjem se je širil jugoslovenski pokret, ki je zajel tudi našo takratno nacionalno mladino in ustvaril iz nje borce, ki se niso plašili niti ječ niti vešal ter so bili sposobni zasejati ono seme, katero je bilo še pred 22 leti tu pri nas tako proklinjano in zasramovano, pa je rodilo svobodo ne le tem borcem, marveč tudi onim, ki so jih preganjali in sramotili. Niso ustvarile naše države papirnate deklaracije, junaštvo srbske vojske, junaštvo naših dobrovoljcev, to je ustvarilo kraljevino Jugoslavijo! Če pa že govore o raznih deklaracijah, potem naj imajo v mislih vse druge, jačje in drznejše deklaracije, ki jih je podajal tekom svetovne vojne blagopokojni naš Kralj.

Napadena od nadmočnega sovražnika proglasi mlada kraljevina Srbija, da se ne bori samo za svojo svobodo in samostojnost, marveč za osvobodjenje vseh Jugoslovenov. Blagopokojnega Kralja je vodila vedno in povsod ideja osvobodjenja in ujedinjenja vseh Jugoslovenov v enotno, samostojno državo. Brez-kompromisen sam napram sebi, resničen vojak nacionalne vojske je vztrajal na braniku jugoslovenske ideje kljub umiku preko alban-skih gora, reorganiziral ostanke srbske vojske in njej na čelu dvignil prapor jugoslovenskega ujedinjenja na solunski fronti, katero je izsilil od zaceznikov On s svojo odločnostjo in nepopustljivostjo.

Saj je značilno, da je označil blagopokojni Kralj sam kot najlepši trenutek Svojega življenja oni hip, ko je po celodnevni zasedanji v Parizu prepričal zavezniške diplomate in vojskovodje, da je treba formirati solunsko armado in da mora imeti v tej armadi glavno vlogo srbska vojska z jugoslovenskimi dobrovoljci. Že ta v najtežjih trenutkih dokazana doslednost in nepopustljivost kaže veličino padlega Mučenika, že vsled tega bi moral ostati Njegov spomin večni. Kako je kazal to Svojo doslednost pozneje, ko smo že živeli v svoji svobodni državi, vse to smo videli in slišali sami. Zadoščata le dva momenta. Dan 6. januarja 1929, ko je proglasil jugoslovensko miselnost kot temelj vsega našega nacionalnega in državnega življenja in bitja in dan, ko je dal naši državi neno edino naravno in pravilno ime, ko jo je tudi na zunan spremenil iz tričrkarskega stvara v enotno kraljevino Jugoslavijo. Pa to ne samo v besedah, marveč tudi v dejanjih.

Blagopokojni Kralj je bil pristen Srb, potomec slavne srbske družine, vzgojen predstavnik srbskega dela našega naroda. Pa je kljub temu shranil slavne zastave srbskih polkov na Oplencu, pa je kljub temu izjavil, da spada srbstvo z vso svojo slavno zgodovino in tradicijo v prošlost, ki se mora umakniti na lju-

bo še večji in slavnější jugoslovenski sedanjosti in bodočnosti. Ko čujemo danes, kako se trudijo gotovi ljudje in vlačijo iz prašnih arhivov dokaze o slavni prošlosti hrvatskega in o samobitnosti slovenskega naroda, kako dokazujejo opasnost jugoslovenske misli za obstoj treh od nekdanj »samostojnih« narodov, ki naj bi postajali po mnenju teh malih ljudi vedno »samostojnejši« drug napram drugemu — potem moramo občudovati še tembolj Njega, ki se ni ustavil niti pred res slavno tradicijo Svojega, to je srbskega dela našega naroda. Ali je s tem kaj škodoval ugledu in pomenu slavni srbskih carjev in vseh onih legendarnih srbskih borcev, ki so umirali skozi stoletja v težkih borbah? Niti najmanj! Nasprotno, dvignil je njihov ugled in pomen. Po zaslugi blagopokojnega Kralja so prešli vsi ti borci iz srbskega v širši jugoslovenski okvir, prešli so iz zgolj srbske v jugoslovensko zgodovino in postali tako skupna last 15 milijonov Jugoslovenov! Kdor hoče postopati obratno, komur se hoče iskati še danes v prašnih arhivih borcev za slovenstvo in hrvaštvo, ta se pač še ni vživel v današnjo dobo, njemu se hoče še vedno življenja v malenkostni hlapčevski prošlosti.

Intuicija je privedla blagopokojnega Kralja do 6. januarja 1929, intuicija je vodila vsa Njegova pota in stremljenja tudi po tem dnevu. Kaj je napravil v kratkih 20 mesecih od decembra 1932 pa do svoje mučeniške smrti iz Jugoslavije? Notranje razprta, z vseh strani prezirana država je bila po mnenju njenih prijateljev in sovražnikov zapisana notranjemu razpadu, ko je blagopokojni Kralj v decembru 1932 s toliko odločnostjo zgrabil v Svoje roke vodstvo naše zunanje politike. Tekom 20 mesecev je ustvaril iz te prezirane in omalovaževane državne tvorbe najjačjo silo na jugovzhodu Evrope, silo, ki je imela poleg tega oporo v obnovljeni in pojačani Mali antanti ter v Balkanski zvezi, katero je ustvaril dejansko On. Nič za to, če se kažejo danes ponovno znaki, kot smo jih doživljali v decembru 1932. Kot takrat, bo prišla tudi sedaj rešitev našemu narodu neglede na vero in plemo le s tem, da bo zagrabila močna, res jugoslovenska roka za krnilo in ustvarila iz naše države to, kar je ustvarjal in hotel ustvariti iz nje blagopokojni Kralj.

Naši nasprotniki so se zavedali, da Aleksander ve, kaj dela in da nikdar ne odneha, dokler ne doseže stavljenega cilja. Vsled tega so Ga zalezovali s plačanimi morilci, vsled tega je padel pred dvema letoma pod krogilami najetejega morilca v Marseju. Vsem nam pa je postal idol in simbol. Nočemo in ne želimo nič drugega kot to, kar je hotel in za kar je žrtvoval Svoje življenje On in to je jugoslovenska in nedeljiva Jugoslavija brez vseh plemenskih in verskih pregraj.

Kot 19 letni mladenič je izbral Kralj Aleksander bodoči skupni državni tvorbi Jugo-

Obletnica naše sramote

Dne 10. oktobra t. l. je minulo 16 let, ko smo tako sramotno in samo po svoji lastni krivdi izgubili plebiscit in zapravili tako lep kosček svoje lastne zemlje in toliko res dobrih in zavednih Slovencev — Jugoslovenov. Ko danes čitamo jokajoče naslove spominskih člankov, kot n. pr. «Naš bil nekaj je ves ta raj» in podobno, se nam zazdi, da smatrajo gotovi krogi, da pozabljajo tudi drugi tako naglo razna neprijetna zgodovinska dejstva, kot jih pozabljajo oni. Ne za jok in stok, ne za obtoževanje drugih, marveč za priznanje svoje lastne krivde, svoje lastne nesposobnosti, temu namenu bi morale služiti proslave obletnice koroškega plebiscita in Rapalla.

V obeh primerih smo imeli Slovenci možnost aktivnega sodelovanja po svojih najboljših ljudeh. V obeh primerih smo bili Slovenci popolnoma kompaktni ter se ljudstvu kot takemu ne more očitati ničesar. V obeh primerih pa se je žal izkazala nesposobnost onih, ki so se sami postavili na čelo ljudstva in prostovoljno prevzeli dolžnost, čuvati življenjske interese svojega naroda in svoje domovine. Rapalla! Mesto da bi se bili zadovoljili z Wilsonovo črto, so jo odklonili, češ, da bi se ne upali vrniti domov, če bi jo sprejeli. Dobili smo nato drugo mejno črto, ki je prepustila Italiji še mnogo več naše zemlje in mnogo več našega naroda.

Koroški plebiscit! Lahkomiselno smo verovali, da bomo na severu dobili lahko vse, kar bomo hoteli. Bili smo prepričani, da bomo zmagali v obeh konah, odklanjali smo vsako intervencijo, ki bi ne bila združljiva z ugledom Slovencev kot predstavnikov zapadno-evropske kulture. In tako smo šli na delo potem tino orokavičenih in elegantno nastopajočih gospodov, ki so znali in vedeli vse, sedeli elegantno v avtomobilih, obiskovali seje in banke, pri tem pa seveda odklanjali vse nasvete nacionalistov, ki so živeli in delovali med našimi dobrimi Korošci ter na lastne oči videli in na lastna ušesa slišali, kako so delovali Nemci s podporo svojih pokroviteljev.

Ne bi bilo oportuno, navajati tozadevno konkretna dejstva. Lahko pa rečemo, da bi bil plebiscit dobljen, če ne bi delovali z rokavicami in vodili borbe z rožnimi vencami, marveč bi se bili postavili na stališče, da smo to, kar so nam Nemci in Nemčurji očitali, namreč Balkanci, ki se krčevito bore za vsak kosček svoje zemlje in za vsakega svojega človeka ter v obrambi svoje lastnine ne poznajo nobenih ozirov. Naša kultura, s katero smo že takrat dokazovali «samobitnost slovenskega naroda», ta nas je ubila, ta je vrgla toliko tisoč dobrih Slovencev pod jarem zagriženih Nemcev in Nemčurjev. Če bi ne bilo «balkanca», ranjkega generala Maistra, bi bili zmagali na isti način tudi v Mariboru in bi tudi radi nje-ga pisali danes žalne članke.

Glede zaslužnega dela naše Koroške pa vrsta naših pogrešk s plebiscitom ni bila zaključena in tudi danes še ni zaključena. Govorite z res dobrimi našimi Korošci, pa boste slišali, s kolikim gnjevom govorijo o načinu podpiranja, ki se vrši z naše strani. Pa tudi o kvaliteti mnogih izmed onih, ki veljajo kot nekaki predstavniki naših koroških bratov. Koliko izmed njih jih je dejansko usmerjenih proti Dunaju, ker sledijo geslu, da je prvo vera. In ker vera uči, da moraš ljubiti svojo domovino, pa naj bo ta domovina prostovoljno izbrana ali pa vsiljena, pride takoj za vero seveda Avstrija. Se le na tretjem mestu sledi narodnost. Tudi tozadevno bi lahko navedli imena, kar pa iz ozirov do naših koroških bratov in njihovega že itak dovolj poraznega položaja ne moremo in nečemo storiti. Lahko pa rečemo, da se je tudi v tem oziru pokazala naša domača razprtija in nesloga, da smo tudi v tem oziru pokazali svojo popolno nezrelost in pozabili, da je vse sanjanje in govorjenje o «ujedinitenju slovenskega naroda» prazno, dokler ne znamo ločiti svojih lastnih oseb in svojih krajevnih sporov od jedra, ki je in more biti le Jugoslavija. Slovenci se moremo ujediniti.

slovenov naziv Jugoslavija. Kot 24 letni prestolonaslednik in poveljnik srbske vojske je proglasil borbo za ujedinjenje vseh Jugoslovenov v enotni jugoslovnski državi. Kar je prorokoval v svojih mladih letih, to se je zgodilo, kajti dobili smo svobodo, dobili smo kraljevino Jugoslavijo.

Isti Aleksander je že kot zrel mož in kralj jugoslovnskega naroda dne 6. januarja 1929 proglasil jugoslovnsko misel za temelj vsega našega nacionalnega in državnega življenja! Zato smo mirni, ker vemo, da se Njegov proroški duh tudi sedaj ni zmotil. Kljub vsem tegobam in težkočam malenkostne sedanjosti zremo mirno v bodočnost, kajti Veliki Orel nam je zapustil mladega Orliča, kri Svoje krvi, nosilca in predstavnika Svojih misli in načrtov ter poroka, da se bodo ti načrti tudi uresničili.

Kajti uresničeni še niso. To vemo mi, tega se je zavedal tudi blagopokojni Kralj, ki je prevzel apostolat jugoslovnske misli iz rok svojega Velikega Očeta, ga vršil z vso vne-mo in poštrevnostjo, kot je bil sposoben samo On, pa se je zavedal, da živi v stalni smrtni nevarnosti in da Mu nemila usoda vsak trenutek lahko vzame možnost nadaljnega delovanja za uresničenje te misli.

Zato se klanjamo spominu Viteškega Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja, zato bo ostal sponin na Njega v naših srcih vedno svež in svet, zato smo in ostanemo borci za uresničenje misli in načrtov blagopokojnega Kralja Aleksandra. Večna Mu Slava!

niti le v Jugoslaviji, Jugoslavija pa bo mogla izvršiti svojo nacionalno misijo le tedaj, če bo v resnici enotna in ne bo le torišče malenkostnih vprašanj o Slovenstvu, Hrvatstvu in Srbstvu ter vsled tega torišče borb, ki se vodijo med onimi, ki bi bili radi firerji Slovencev, Hrvatov in Srbov, ker vedo, da niso

sposobni biti voditelji enotnemu jugoslovnskemu narodu.

To so misli, ki navdajajo jugoslovnske nacionaliste pri spominu na koroško sramoto, misli, ki so tem težje, ker vidimo, da se gotovi ljudje kljub tem težkim izkušnjam še niso naučili ničesar.

Nacionalna misija jugoslovnske prestolice

* Kdor pozna zgodovino francoskega naroda ve, kako globoko je utemeljen izrek, da je Francija to, kar je Pariz; v Parizu so vznikle velike ideje političnega in družabnega prepoda v francoski revoluciji, Pariz je bil oni, ki jih je uresničil in za nje doprinesel največje žrtve, a Pariz je še vedno središče, kjer se stekajo vse niti francoskega narodnega in družabnega življenja in kjer živi in deluje duhovna elita, ki naslanjač se na vse dele naroda in vse pokrajine, navdih in vodi celokupno hotenje in delanje sodobne Francije. Nikjer drugje ni nacionalna misija prestolice tako idealno in skladno odredjena kakor v «večni» Franciji.

Še večje važnosti pa je nacionalna vloga prestolice za razvoj in utrjevanje državne misli tam, kjer se čut skupne državne pripadnosti šele ustvarja v boju z vsemi sredobežnimi silami. Simbol državnega in narodnega edinstva ni samo zvišena vladarjeva osebnost, temveč tudi prestolnica, ki svoj poseben položaj ne izvaja samo iz ustavnih določb, temveč je kot taka priznana od celega naroda vsled svojih zaslug v preteklosti in še bolj vsled svojega državotvornega čuvstvovanja in nacionalne usmerjenosti v sedanjosti. Glavno mesto enotne države mora predstavljati in izražati enotnost narodne volje in nedeljivost državne celote.

Prestolnica uživa kot sedež osrednje državne oblasti znatne politične in gospodarske predprave. Njena reprezentativna vloga kot rezidenca državnega poglavarja in raznih inozemskih misij ji daje tudi na zunaj poseben ugled. Toda noblesse oblige: te predprave ustvarjajo še mnogo večje dolžnosti napram državi in narodni celoti. Navedene prednosti in koristi niso prestolici dane, da jih sebično in enostransko izkorišča v svoj prid, na škodo province, temveč da more vršiti visoko nacionalno poslanstvo kot čuvarica običajnih državnih in narodnih interesov, da koraka vedno na čelu vseh velikih narodnih pokretov, a tudi da dvigne glas, v obrambo narodne in državne misli. Svojo voditeljsko vlogo mora vršiti s patrijotizmom, nesebičnostjo in po-žrtvovanjem, mora več dajati kakor jemati. Posebno pa ne sme postati kasarna činične birokracije, ki ne pozna potreb in nadlog širokih narodnih slojev ali pa jih skuša vse reševati po istem kopitu. Zveza prestolice z ostalo državo mora biti tako rekoč biološka, kakor je zveza med glavo in ostalimi deli telesa.

Da more prestolnica uspešno vršiti tako očr-tano vlogo v narodnem in državnem življenju, mora njeno meščanstvo biti prežeto z duhom domovinskega idealizma in z zavestjo svoje velike moralne odgovornosti. To je mogoče le takrat, če ono predstavlja duševno in moralno elito, ki je sposobna in voljna voditi velike narodne pokrete.

Nastaja vprašanje, v koliko je jugoslovnska prestolica izpolnila svoje nacionalno po-

slanstvo. Dali je ona intelektualno sposobna in moralno dorasla, da združuje v sebi vse najboljše sile za ustvaritev in dograditev velike in močne Jugoslavije? Priznati moramo, da je odgovor na ta vprašanja, žal, v marsičem negativen. Preveč razočaranj smo doživeli od vsega, kar je prihajalo iz naše prestolice. Če se državna misel ni mogla z zadostnim uspehom utrditi širom naše domovine, je enega glavnih vzrokov iskati v nerazumevanju prestolice lastnih dolžnosti v javnem življenju. Nič ni prirodejšega, kakor da je prestolnica Jugoslavije jugoslovnsko in unitaristično usmerjena, in sicer neomahljivo in brezkompromisno: vsaj je ta misel tudi temelj njenega razvoja in blagostanja. Toda zdi se, kakor da naše nacionalno in politično središče preveč gleda na svoje trenutne koristi, dela sebično politiko ter se pogosto docela dezinteresira na velikih narodnih in političnih vprašanjih, pri katerih bi moralo vsikdar dvigniti glas pristnega jugoslovnskega čuvstvovanja. Mogoče ima za sebe eno opravičilo: kot veliko mesto je prepojeno z mešanico narodnostno in rasno najrazličnejših elementov, ki ne poznajo nobenih miselnih in čustvenih vezí z našo nacionalno državo.

Jugoslovnski pokret, ki se s svežo silo razvija v vseh slojih našega naroda in pridobiva na tleh v vseh pokrajinah, visoko ceni zgodovinske zasluge naše prestolice v boju za osvoboditev in ujedinjenje. Stojč neomajeno na tleh državnega in narodnega edinstva z vsemi njegovimi logičnimi posledicami priznava vedno vodilno in prednostno vlogo prestolice, ki pa mora prav tako čutiti jugoslovnsko in svoje nacionalno prepričanje tudi v dejanjih izvajati. To je slika one stare prestolice, ki se je znala žrtvovati za nacionalno stvar in ki tudi še sedaj stoji na braniku svobode in edinstva nacije. V njo so uprte oči in upanje vseh Jugoslovenov.

Čitateljem in naročnikom!

Večina naših naročnikov v redu plačuje naročnino, ker se zaveda, da «POHOD» ni nikoli sesal dispozicijskih fondov, ker se ni hotel udinjati različnim vladajočim klikam. Kar smo storili, je bilo vse iz lastnih moči in s podporo vestnih naročnikov. Pričakujemo od naročnikov, da nam tudi sedaj ostanejo zvesti, tisti pa, ki so z naročnino zaostali, naj nam jo poravnajo po položnici, ki jo dobijo te dni. Uprava.

Po naši zemlji

KAKO JE DRUGJE?

Niški Novi list od 3. okt. t. l. prinaša, čeprav je oficijelno glasilo JRZ, sledeči članek:

ZA TEMELJITO VZGOJO MLADINE PROJEKTIRA NARODNA ODBRANA V NISU OBSEŽNO AKCIJO

Narodna Odbrana je nacionalna organizacija z obširnimi nalogami in mora delovati ne samo za obrambo naroda, marveč tudi za njegovo vsestransko napredek, kulturni, prosvetni, gospodarski itd. Da bi mogla uspešno izvršiti to svojo nalogo, zbira in stavlja pod svoje okrilje vse delovne nacionalne in konstruktivne elemente.

N sme se razumeti te organizacije kot borbene v onem ožjem smislu, marveč kot organizacijo, ki deluje v najširšem obsegu na jačanju nacionalne zavesti, kulture in prosvete našega naroda ter čuvanju narodnega gospodarstva. Koristi takega dela pa se morejo pokazati, če stavijo vsi ljudje, ki so sploh sposobni za pozitivno delo, na razpolago to, kar zmorejo.

Radi tega namerava Oblastni odbor N. O. v Nišu postaviti to svojo akcijo na široko osnovo in zbrati čim večje število ljudi, ki so pripravljeni z iskrenim in udanim delom stremeti za uresničenjem teh nalog. V prvi vrsti bo treba vsekakor vplivati na jačanje nacionalne zavesti in na dvigovanje morale ter bo treba vsled tega preskrbeti za javna predavanja. Izkušeni in dobri praktiki bi mogli z malo truda napraviti prav mnogo za uresničenje tega načrta. Kulturno dviganje je naloga, ki se nam stavlja samaposebi, kajti če hočemo biti dostojni onih, ki so stvorili to državo, moramo delati tudi mi na kulturnem polju s tako veliko poštrevnostjo, kot so jo pokazali oni na bojnem polju.

Mladino je treba oddaljiti od negativnih vplivov in vplivov ulice. Pri njej je treba vzgojiti in razviti spoštovanje napram starejšim, katerim mora mladina povsod in pri

vsaki priliki izkazati potrebno pozornost. Radi tega organizira N. O. prav rada mladino, pa je k temu tudi poklicana. N. O. ima torej idealen načrt in je razumljivo, da čutimo vsi mi potrebo delati v tem pravcu in obračati pažnjo na vse to — danes bolj kot kdaj!

Vsekakor je s tem v zvezi tudi namera, da se čuvajo in spoštujejo zgodovinsko-nacionalni spomeniki in da gleda mladina v teh spomenikih velika dela svojih zaslužnih prednikov.

Kako bi bilo lepo, če bi pisali gotovi velenacionalni listi tudi pri nas tako lepo o nacionalnih organizacijah in njih delovanju, pa naj gre potem za Sokola ali za Narodno Odbrano. Žal, Niš je daleko, vmes sta Sotla in Kolpa, poleg pa še Sava in Donava in glavno: tam doli je Balkan, pri nas je pa zapadna Evropa.

Tudi nacionalna vzgoja.

* Naši pisci in predavatelji so bili že ponovno napadeni z gotove strani, kadar so pisali oziroma predavali o razmerah, v katerih smo živeli zlasti mi Slovenci pred osvoboditvijo ter pri tem priznavali dejstvo, da smo bili kot celota vse premalo borbeni. Ko je eden naših predavateljev v letu 1932. v svojem radijskem predavanju omenil to dejstvo, označil predvojnne Slovence kot vse premalo zavedne in popolnoma neorjantirane o vseh izven avstrijskih meja ležečih zadevah, mu je poslala takratna slovenska akademsko mladina anonimni dopis, v katerem mu je grozila s telesnim obračunom. Pa so morali vendar le imeti prav ti naši pisci in predavatelji, katerim daje polno zadoščenje sedanja katoliška in seveda veleslovenska akademsko mladina v svojem glasilu Straža v viharju. V številki od 1. okt. t. l. čitamo v uvodniku «Svet terja tudi naš delež» sledeče:

«V mali Sloveniji se je razvijalo nekoliko drugače. Žid se pri nas, razen v Prekmurju, ni mogel vzdržati. Živeli smo stoletja zase in Bogu. Tujega sveta, njegovih pretresov in

borb nismo mnogo poznali. Odkar je zadnji Turek zapustil slovenska tla, nas življenje ni vzbujalo več k pravi odpornosti. Saj bi nas Nemec lahko brez večje muje izbrisal, ko bi mu Bog pustil, in usoda ne bi vsaj naše zemlje večji del pravočasno razmejila od njega. Veseli, dobri, uslužni, mirni, pa malo odporni in od vseh razen od Boga zapušteni, kot smo iz svoje zgodovine stopili v sodobnost, nismo vedeli ob času vzdriniti svojih moči, da bi ji saj socialne meje vsilili, če že zaradi majhnosti in zapuščenosti nismo mogli preprečiti okupacije in stopnjevanje eksploatacije naše zemlje po brezimnemu kapitalu bogsigavedi katere narodnosti...»

Take sodbje o nas Slovincih še ni izrekel doslej noben jugoslovnski nacionalist, ki ravno zato, ker je jugoslovnski nacionalist, pozna in mora poznati tudi žitje in bitje nas Slovencev pod nekdanjo črnožolto in apostolsko katoliško monarhijo. Pustimo Boga ob strani, kajti sicer nas bodo nagnali vihravi Stražarji z brezverci, kar pa nismo nikdar bili. Kljub temu pa rečemo, da je pokazal tudi slovenski del naroda, saj zadnjih 14 let pred svetovno vojno toliko odpornosti, da je ne samo po božji milosti — kajti Bog drži z močnejšimi bataljoni, kot je rekel neki pruski kralj —, marveč tudi z lastnim delom in z lastnimi žrtvami zadržal val germanstva in ustvaril potom CMD in Sokola res borbene postojanke naše nacionalne obrambe. In mladina! Stražarjem je gotovo znano, kakšno stališče je že od leta 1903., zlasti pa od leta 1908. dalje zavzemal najboljši del naše srednješolske in akademske mladine. Ta mladina se ni zanašala na nikogar drugega kot na samo sebe. Iz lastne svoje notranjosti je sejala seme jugoslovnske misli in ustvarjala kot zavedna slovenska, toda jugoslovnsko orijentirana mladina aktivni odpor proti svoji lastni državi, čeprav je delovala za to državo celokupni cerkveni aparat in čeprav je bila ta država «domovina» te mladine.

Priporočamo Stražarjem vsaj površen študij te dobe; malo sliko o tej mladini bodo dobili, če prečitajo letnike Slovence 1908 do 1914. Kakega drugega čtiva se ne upamo priporočati, da Stražarji ne bodo morda naredili greha.

K VPRASANJU BOLJŠEVIZMA

* Tudi v tem oziru ima zadnja Straža v viharju v članku «Svet tirja tudi naš delež» nekaj misli in pravilno piše, kako je kapital začel in pripravil, boljševevzmu pa izrabil. «Agent za agentom se je priplazil, ljudstvu prav tako nepoznan kot rumeni akcionar. Najprej so šli med študente, da se oskrbijo za naprej. Ker jih oblast ni prišla za rokav (1929?), so med dijaštvom, kjer je liberalna vzgoja anarhija razkrajala vero in Slovenstvo, s strupeno knjigo, z nemoralnimi vabami, z denarjem, podprti z romantiko mladih dni čisto brezskrbno rekrutirali bodoče POKLICNE boljševiške «revolucionarje». Ščasoma smo dobili na univerzi sicer maloštevilno, a drzno kasto brezposelnih «služateljev» z redno mesečno plačo. Ti poklicni boljševiški vzdržujejo trajno napetost na univerzi, hkrati pa se od časa do časa razlezejo na deželo in okoli fabrik. Vsako ljudsko zahtevo, sleherni mezdno gibanje skušajo v škodo ljudstva prevartiti za njegov prvotni smoter in ga spremeniti v boljševiški pripravljalni manevar. Doslej jih skoraj NIHČE, razen katoliške IDEJNE ofenzive v tem početju, ki je zanje šport in rentabilen poklic, za ljudstvo poguba, za židovski svetovni imperijalizem pa, čeprav neznaten, vendar pomemben uspeh, — ni RESNO oviral.»

Predvsm par vprašanj Stražarjem, da bo vsaka stvar na pravem mestu. Kdo je zastopal Slovence leta 1929. v takratni vladi, ki komunističnih elementov baje ni prišla za rokav? Kdo je sodeloval na ljubljanski univerzi s «poklicnimi boljševiškimi revolucionarji» v letih 1932.—1934.? Kdo je takrat vzdrževal na tej univerzi trajno napetost, ali res samo boljševiški agentje? In kdo se je takrat najbolj razburjal proti oblasti, če in kadar je poskušala na žal mnogo premil način olajšati to trajno napetost? Kdo je napadel jugoslovnske nacionaliste, ki so takrat javno opozarjali na pravo ozadje te trajne napetosti? Tudi tozadevno bodo dobili Stražarji mnogo materiala v takratnih izvodih Slovence in drugih listov iste miselnosti.

Odločno pa moramo ovreči trditve, da teh «poklicnih boljševiških revolucionarjev» doslej še nihče ni oviral RESNO razen katoliške idejne ofenzive. Predvsem je že smisel te trditve nelegitima. Če vrše boljševiški na naš univerzi delo na ta način, kot pravijo Stražarji, potem se njih početja pač ne da ovirati RESNO z neko samo IDEJNO ofenzivo. Idejno delo zahteva časa, zahteva desetletji, da doraste najmlajša, idejno dobro pripravljena mladina in nadomesti ono, ki je vsled svoje idejne zbeganosti lahek plen raznih podtalnih ekstremistov, pa naj pripadajo ti ekstremisti tej ali oni, rumeni, rdeči ali črni internacionalni. Proti delovanju poklicnih boljševiškov je treba že drugih sredstev in to sredstev, ki učinkujejo mnogo hitreje kot idejna ofenziva. Da se nas ne bo razumelo napačno, podčrtamo svoje prepričanje, da soglašamo z mnem notranjega ministra dr. Korošca, glasom katerega policijska in sodna sredstva v tej borbi niso ravno najbolj primerna, zlasti, kadar gre za mladino.

So pa druga sredstva, za katera je treba poleg idejne prekrvašenosti imeti še resnično poštrevnost in resničen pogum. Kamorkoli pa se hočejo Stražarji ozreti, bodo morali ugotoviti, da je pričel resno borbo proti boljševizmu le nacionalizem. Prva je bila Italija, sledila je Nemčija, celo mala Avstrija je zgrabila boljševizem na resen način in z resnimi sredstvi, ne da bi pripravljala šele idejno ofenzivo. Pa tudi pri nas je

jugoslovenski nacionalizem že pokazal, da je samo on sposoben resno zavreči razkraja-joče delo rdeče internacionale. Dogodki v Trbovljah v letu 1924, značilno zaključek te borbe, ki se seveda nikdar in nikjer ni vodila samo idejno, ker pač ni mogoče z idejo po-
biti nasprotnika, ki ima v rokah puško in bombo. Kako so se takratni somišljeniki da-našnjih Stražarjev zahvalili tem nacionali-
stom, tudi o tem se morejo Stražarji prepri-
čati iz takratnih številk Slovenca.

Vse to pišemo brez vsakih slabih namenov. Hočemo le pribiti nekaj dejstev, kajti naj bo mladina orijentirana kakor hoče, zgodovino svoje lastne domovine mora poznati. Če je ne pozna, potem ne bo nikdar sposobna učiti se iz nje in se očuvati pogrešk, ki so bile storjene v preteklosti. Zagotavljamo Stražarje, da smo vedno pripravljeni za dostojen razgovor.

Grozčča povodenj

* Do pred nedavnim je bila Poljska pravi židovski raj na zemlji. Poljski Žid je držal v svojih sapah skoro celotno gospodarstvo te bogate dežele ter jo izrabljal, kolikor je mo-
gel oziroma skoro, kolikor je hotel. Ogromna posestva so prišla iz rok Poljakov v židovske, trgovina z žitom je bila skoro izključno v ro-
kah Židov, pa tudi v drugih gospodarskih pa-nogah je vidno prevladoval židovski ka-pital.

Takoj po osvobojenju Poljske se je pričelo — sprva sicer zelo previdno — sistematično rušenje tega židovskega zlatega templja s strani nacionalnih Poljakov, ki so z železno vstrajnostjo v razmeroma kratki dobi brez posebnega hrupa skoraj popolnoma spre-obrnili sliko.

Danes imajo Poljaki v svojih rokah že skoro vso lesno trgovino in trgovino z žitom. Trgo-vina z živino, poprej izključno židovska do-mena, prehaja vedno bolj v domače roke. Eden glavnih temeljev židovskega kapitala — prevoznitvo — pa je bil zrušen z enim samim udarcem vlade — s prevzemom te pa-noge gospodarstva v okvir državnih mono-polov.

Vsled tega je postal položaj Židov na Poljskem nevzdržen ter se je pričelo izselje-vanje v masah. Kolikor moremo in smemo verjeti židovskim podatkom, je danes skoro 90% židovskega elementa nezaposlenega oz. potrebnega podpore. Ako vpoštevamo, da ima Poljska še danes okoli tri in pol milijonov Židov ter da jih je od teh skoro en milijon brez vsake eksistenčne možnosti, nam je slika še jasnejša.

Te razmere postajajo tako neznosne, da so se pričeli baviti z njimi prav resno tudi že najmerodajnejši poljski listi, ki vsi podčrta-vajo kot edini izhod za Žida iz te krize — iz-selitev. Dasi se ogromna večina Židovstva temu odločno upira, vendar ni dvoma, da bo do tega prišlo deloma po lastni inicijativi Ži-dov, še več pa vsled sistematičnega dela Po-ljakov. V tem smislu se v poljski javnosti mnogo razpravlja načrt nekega zionističnega voditelja Zabolinskega, ki predlaga sistema-tično vzgojo Židov za izseljevanje. Koliko je Zabolinski zionist in koliko Žid v globljem pomenu — je danes težko določiti. V njego-vem načrtu je namreč tudi »Židovska emi-grantska banka« in židje, ki se med seboj najbolj poznajo, se pač boje, da bi to pot hotel Žid prodati za dober zaslužek Žida.

Naj bo kakorkoli, gotovo moramo računati v kratkem z veliko poplavo Židov v Evropi.

Pred to poplavo pa ne smemo imeti zaprtih oči. Bljužnja preteklost — emigracija Židov iz Nemčije — nas uči, da je v očeh Židov zad-nje čase Jugoslavija tista dežela, ki jo je ob-ljubil Mojzes svojim ovčicam. Radi tega moramo računati z gotovostjo, da bo židov-ska poplava iz Poljske zajela v velikem ob-segu tudi našo državo. Vsled tega bi bil skrajni čas, da se zavarujemo pravočasno proti njej. Čim so enkrat tu, bo pravitako težko očistiti zemljo teh nezaželjenih gostov, kakor je težko očistiti kožuh od uši.

Značilnost krvi.

* O priliki zadnjih pokoljev boljševičskih prvakov v Rusiji, nekdanjih Leninovih apo-stolov, po sedanjem diktatorju Stalinu, se je zelo mnogo pisalo tudi o usodi Leninove vdo-ve Krupske. Ta ni znana samo po svojem ne-človeškem aktu, s katerim je kot takratna vsemogočna diktatorica izročila rusko ženo kot brezpravno divjačino pohotnim komuni-stičnim hordam z znamenito »filozofsko« te-
zo: »Žena je last vsakogar, ki si jo poželi, ker le na ta način izpolni do kraja svojo državljansko lastnost«, temveč tudi po mno-gih drugih slučajih, kjer je aktivno posegla v mešanje krvave ruske kaše. To židinj, ka-tero bi mogel kipar ovekoveti le s krvavo-rdečimi rokami, bi kmalu doletela ista usoda kot njene in njenega moža najzvestejše sode-lavce Zinovjeva in Kamenjeva itd. Zanaša-joč se na svojo popularnost je hotela zadnji moment preprečiti smrt obtoženih komuni-stičnih prvakov ter vložila prošnjo na Sta-lina za njihovo pomilostitev. Ali Stalin ni po-znal šale in Krupskaja se je naenkrat znašla sama tik pred usodo svojih prijateljev. Stav-ljena je bila pod nadzorstvo in kdor pozna boljševičke metode ve, da je to isto kot smrtna obsodba.

Tedaj pa je Kupskaja obrnila plašč po ve-tru in se pokazala vredno naslednico svojih pradedov. V moskovski »Pravdi« je izšel čla-nek z njenim podpisom, ki pomeni najstraš-nejšo obsodbo ustrelenih komunističnih ve-ljakov in končuje v žargonu Krupske sledeče: »Ti ljudje so bili obsedeni od požrešnosti po oblasti, padali so od stopnje do stopnje in končno izdali Leninov evangelij. Vsled te-ga je tudi vsa dežela tako enoglasno zahte-vala ustrelelih teh steklih psov.«

Res, vredno Krupske in boljševičskih velja-kov, ki so iz varnega zavetja imeli pogum prelivati kri v potokih, ki pa nimajo poguma sami stopiti k steni in sprejeti milostni strel v hrbtnico, kar je najnovejša metoda boljševičke justifikacije za visoke komunistične prvake. Vprašanje pa je, ali bo to kesanje, obsodba ustrelenih prijateljev in svojevrstno ljubzensko razkritje Stalinu, izzvano s ko-nico bodala na goltancu, Krupski kaj poma-galo. Tudi drugi so že pred njo v enakem po-ložaju izprosil Stalinovo milost na enak na-čin. Za koliko časa, pa nam najlepše doka-zuje slučaj Kamenjeva in tovarišev.

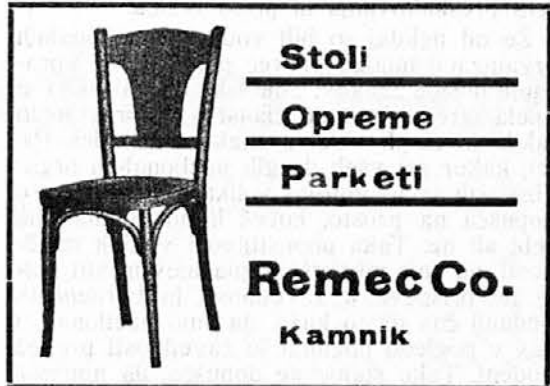
Njihovi kulturni vzori...

* Ker je Društvo kmečkih fantov in deklet doživelo polom na vsej fronti, je pričel njega poslovedski podpredsednik dr. Maček, advo-kat v Ljubljani, iskati novih vzorov. Svoja razglabljanja, ki jih je priobčevala »Grüda«, glasilu DKIFID, zaključuje z navodili, kakšno staliseh naj zavzamejo »pokretaši«, t. j. člani društva napram narodu, in pravi:

«Napram narodu bomo predvsem neome-jeno povdarjali samostojno narodno bit Slo-vencev. Igračkanje s plemenom in narodom naj enkrat za vselej preneha.»

Zdi se nam, da gospodu dr. Mačku nam ni treba posebej odgovarjati. Naj navedemo le besede njegovega vzornika, dr. Dragoljuba Jovanovića: »Spekulanti narodne psihologije su svi zastupnici Srpsstva, Hrvatstva i Slo-venstva. Oni pretstavljaju u našim očima pro-šlost.«

Specijelno dr. Mačku pa veljajo besede drugega njegovega vzornika, Aleksandra Stamboliškega: »Največji paraziti na narodnem telesu so advokati... Zemljedska zve-za je za ukinitje privilegijev vseh oblik, za ukinitje eksploatacije od strani advokatov...«

Stoli
Opreme
Parketi
Remec Co.
Kamnik

Ali bodo spregledali?

* Tudi Švica se ni mogla očuvati komu-nistične infekcije. Kakor poročajo švicaški listi si je eden glavnih tamkajšnjih komuni-stičnih prvakov, predsednik ženevskega kan-tona — torej po naše nekaj ban — dovolil to edinstvenost, da je v svojem svojstvu po-zival prebivalstvo, naj ne da svojih prihran-kov za pravkar razpisano državno obrambno posojilo, za katero se vrši te dni po vsej Švici ogromna propaganda, temveč naj da ta denar za ljudsko fronto v Španiji v dokaz iskrenih čustev, ki jih goji švicaški narod za komu-nistično vladu v Madridu.

Gospod Nicole, kakor se imenuje ta edin-sveni predsednik ženevskega kantona, pa je šel še dalje. Dne 20. septembra je nastopil kot govornik na komunističnem kongresu francosko-švicaške ljudske fronte, kjer je strahovito napadel lastno državo, jo obtože-val kršenja nevtralnosti in izjavil, da delavstvo v Švici ni nevtrarno in stoji krepko ob strani madridske vlade.

Razumljivo je vsa švicaška javnost raz-ven pristaveš g. Nicola silovito razburjena. Očita mu izdajstvo, kršenje prisege, gaženje suverenitete Švice in cinčno izigravanje do-stojanstva demokracije, ugleda vlade in ne-vtralnosti zemlje. Upravičeno se sprašujejo, kako je mogoče zahtevati od švicaškega naroda 235 milijonov frankov obrambnega posojila za nabavo najnujnejšega orožja švi-carski armadi, ko se istočasno dovoljuje viso-kemu državnemu in deželnemu funkcionarju, da spodkopava voljo naroda za lastno obrambo.

Na podlagi pripravljenih pričakovati, da bo g. Nicole izključen za dobo dveh sezij od po-slovanja ženevskega kantona, s čemur bo končal tudi svojo politično kariero.

Dogodek sam na sebi je zanimiv. Še bolj zanimiv pa je način obrambe tega možaka.

V tej dobi je Zofka začela izdajati svoj list »Jugoslovenska žena«, kjer je razvila vso svojo delavnost in bojevitost za zmago jugo-slovenske misli. Vsa se je posvetila temu svo-jemu poslanstvu in pri tem zadela na svoje stare nasprotnike. Boj se je razvil na vsej črti. Čim bolj je rastlo »hrvatsko pitanje«, tem bolj se je množilo število nasprotnikov. Iz množice je rastel veliki zanikovalec narod-nega in državnega edinstva, Zofkin davni znanec in prijatelj — Stipa Radić. V njem je Zofka videla moralnega krivca za vse zlo, ki se je razpaslo po komaj ujedinjeni državi. V teh letih obupne borbe z izdajalstvom in nizkotnostjo je pisala Zofka svojo najbolj s srčno krvjo pisano knjigo »Umik Kraljevića Marka«, kjer je v dramatičnih prizorih na-nizala vse, kar se je takrat dogajalo v naši domovini. (Knjiga je izšla l. 1922.) Naravno so njeni nasprotniki zaradi resnice, ki jo je povedala, še bolj navallili nanjo. Radićevci in komunisti so posegli po najnižjih sredstvih, da jo onemogočijo. Skoraj osamljena v svo-jem boju se je sredi Zagreba borila za svoj ideal, za Jugoslavijo proti vsem, ki so bili proti nji. Zgodilo se je, ki je kakor tako mnogo-krat pri nas: da pustimo na cedilo one, ki se bore v prvih vrstah. Borila se je do zadnje sile, končno je omagala. Svoj list je izpre-menila v »Ženski svet«, ki je končno tudi prenehal izhajati. V njegovo zadnjo številko »Almanah Ž. s.« je Zofka napisala svoj naj-lepši samospjev onim našim krajem, katerih usodo je zapečatil Rapallo. Drugod bi kaj ta-kega že davno posebej izdali, pri nas komaj vemo o tem.

Utrujena in razočarana je iskala miru in zatišja v svoji ljubi Sloveniji. Začela je bole-hati. Dolgo je ležala v Leonišču, vedno polna skrbi, kako se razvija naš politični boj. Vra-čala se je k svojim literarnim načrtom. Izda-la je knjigo »Na putevima života«. Še 20 knjig je hotela napisati. Ko se je vrnila k svoji dru-žini v Zagreb, se ji je stanje poslabšalo. V jeseni je umrla.

Oni, v katerih vrstah se je borila za svoj ideal, se niso zmenili za njeno delo, ki pred-stavlja veliko vrednost v našem slovstvu. Res je nekaj svojih del napisala hrvatsko, ker je živela v tem svetu in upala lažje priti na dan, a tudi ta dela so naša. Zofka je imela mnogo prijateljev in prijateljic v vsem jugo-

Že so sklicana zborovanja ženevskih sindi-kalnih organizacij, ki se bore za obrambo demokracije in osebne svobode, ki je ogro-žena s pripravami proti g. Nicolu. IN ZOPET ENKRAT SO NA BRANIKU EVROPSKE DEMOKRACIJE ZAGRIZENI PRISTASI DIKTATURE PROLETARIJATA.

Ali bodo končno spregledali tudi slepci?

Dobro opozorilo!

* Kočevarica ali Gottscheer Zeitung od 1. okt. 1936 priobčuje ponatis članka, ki je izšel v berlinskem listu in propagira potova-nje Nemcev iz Rajha na naš Jadran. Kot važno postojanko na tej poti, kot »nov most do Jadrana« označuje ta članek Kočevje češ:

«Resnično se izplača ustaviti se na potu do Jadrana za par dni v Kočevju. Že v Ljub-ljani nas pričakuje takorekoč predstraža Kočevja, če obiščemo hotel Metropol, ki se nahaja tik kolodvora in čegar lastnik je ko-čevski rojak (Gottscheer Volksgenosse).»

Da smo si na jasnem: Hotel Metropol, če-gar lastnik je gospod, ki se piše sedaj Miklič, je torej kočevska predstraža v Ljubljani!

Imamo 50 kartelov.

+ Tako poročajo dnevni listi. Toda to šte-vilo je v resnici veliko večje, ker je pač teh 50 osnovanih javno. Tajnih kartelov pa je vse polno, skoraj za vsako pridobitno pano-go. Veliko jih je, ki so popolnoma strumno organizirani in imajo svoje vodstvo, odnosno centralo, kakor javni karteli. Ali jih oblast ne vidi?

Tudi ves kvas je v kartelu, dasi se je g. Ru-dolf Zalokar svojčas zavezal JNS na Viču, (ki mu je za znižanje cene kvasa pomagala do koncesije), da zapade vse njegovo premo-ženje na korist JNS, če bi vstopil v kartel. Tudi njegovo ime navajajo dnevnikarji med čla-ni kartela. Kako bo sedaj z njegovim premo-ženjem, odnosno njegovim članstvom v kar-telu kvasa?

Brezverci.

* Število brezvercev raste na naravnost neverjeten način. Ljudje ne verujejo več in se pojavlja ta brezverska kuga tudi že med duhovščino, kolikor se ta drži še starih božjih zapovedi. So pač konservativni starejši ljudje in jim ne gre v glavo, da bi mogel spre-menjati božje zapovedi kdo drugi kot Bog, ki jih je izdal. Ta pa ni rekel: Veruj, da ni bilo še nikdar tako dobro kot danes, veruj, da vlada popolen red in mir in da so vsi zado-voljni prav do grla! Kdor pa tem zapovedim ne verjame, ta je brezverec, tega čaka pekel vsaj na zemlji.

Izjava.

V številki 20 našega lista od 18. julija 1936 smo priobčili na 3. strani pod naslovom Društvo Krščanska šola in Sokol izjavo, ki jo je podala Sokolska župa Ljubljana z ozirom na resolucijo Krščanske šole in je bila objavljena v Sokolskem Glasniku. To smo storili le kot kronisti in brez vsake lastne opazke, da in-formiramo o tem gotovo zanimivem in aktu-elnem problemu današnjih dni svoje čitate-lje ter seveda nismo imeli namena spuščati se s to reprodukcijo obeh resolucij v stvar samo oz. izjavo. Vsled tega nismo objavili popravka, ki nam ga je poslala Krščanska šola in ga je priobčil Sokolski Glasnik.

Ob desetletnici smrti Zofke Kvedrove

Deseto leto je poteklo, odkar počiva na za-grebškem Mirogoju slovenska pisateljica, ki je sama v sebi najčistejšo razrešila vprašanje jugoslovenskemu nacionalizmu in je v boju za ta svoj ideal podlegla nasprotnim silam, ki so nanjo navalile v onem našem kulturnem središču, kateremu je največje dala.

Zofka Kvedrova je bila daleč od vsakega hura-nacionalizma. Saj je bila od svojih mla-dih let socijalistka in nosijo vsi njeni spisi obilježje socialne bojevnice. Bila je zavedna Slovenka, o tem ni dvoma, dasi je večino svojega življenja preživela izven Slovenije, največ v Pragi in v Zagrebu. Njen izredni je-zikovni talent ji je pomogel, da je poleg slo-venščine, češčine in srbohrvaščine sijajno ob-
vladala tudi nemščino. Z njo si je pomagala iz svoje ožje in lahke rečemo: takrat še zelo ozke domovine v evropski svet. Pot jo je za-nesla v Švico, kjer je skušala izpopolniti svo-je študije, katerih temelj so bile ljubljanske šole — potem si je šla ogledat ostalo Evropo, posebno nemški svet. Živela se je s tem, da je pisala feljtone za nemške liste, kamor je prišla. Tako naučno potovanje je takrat vse-kakor zahtevalo precej poguma in samozave-sti. Obojega je bilo v naši mladi pisateljici dovolj. Pridobila si je ugled v svojim nasto-pom. Takrat je bila ženska emancipacija v tem filistrskem svetu šele v prvih začetkih. Njen talent je nudil sijajne dokaze izrednih duševnih zmognosti. Spoznala je svet in je znala o njem povedati resnice, ki so prese-nečale, dasi so bile vsem vidne. A Zofka jih je znala pokazati v pravi luči. Končno se je ustavila v Pragi, kjer je razvila svojo plodo-vito literarno delavnost. Živela je od uredni-štva »Domačega prijatelja«, pri katerem je vzgajala mlade talente in od sodelovanja pri raznih revijah. Pisala je slovensko in srbo-hrvatsko, a izhajali so njeni spisi tudi v če-ščini. Imela je zveze z vsemi praškimi lite-rarnimi in umetniškimi krogi. Tu je skušala uresničiti svoje najlepše načrte. Praga je me-
sto, kjer se čuti utrip evropskega kulturnega življenja bolj kot kje drugod. Saj je tu močno slovensko središče, a za svoj vpliv se bori-ta tu seversko germanska in francosko roman-ska kultura.

Kot močan samostojen talent ni stala Zof-ka pod nobenim vplivom. Bila je bogata sa-ma v sebi in, kar je dajala, je zajemala iz svoje neizčrpnosti, v kateri se je zrcalil ves svet z vsemi svojimi vprašanji in problemi in na vse je hotela Zofka dati od-govor, če ne odgovor, pa vsaj pokazati vpra-šanje in problem takšen, kot je. Zato očitu-jejo vsi njeni spisi globoko miselnost in lju-bezen do vseh nesrečnih in trpečih, s čemer se je dvignila na prvo mesto naših modernih pisateljev. Cankar sam ji je priznal prvenstvo in pisal ureadniku »Ljubljanskega« vona, da ji rad odstopa mesto na prvih straneh, če to po-meni kako priznanje. Njeno delo v našem slo-vstvu zavzema prvo mesto za Cankarjem.

Iz Prage je prišla Zofka v Zagreb, kjer se je od l. 1910. stalno naselila. Tu je nadalje-vala svoje delo, posebno njeni članki v žen-ski prilogi »Agr. Tagblatt« so vzbujali sve-tovno pozornost. Še danes bi ti njeni spisi imeli svoj pomen na nemškem književnem trgu. Žal, da mi ne znamo svetu pokazati, kaj imamo. To morajo storiti vedno drugi, dočim mi sami hlastamo za vsako še tako malo pomembno novotarijo, če nam jo drugi ponudijo. S tem pa je Zofka stopila na mesto, kjer je dobila ne le zveze z vodilnimi žen-skimi krogi v Evropi, ampak je tudi v lastni domovini prišla do besede in do — sporov.

Tako jo je zatekla svetovna vojna v Za-grebu sredi najlepšega dela. Začutila je takoj, da je udarila naša odrešilna ura in vsa njena duša je bila na strani trpečega srbstva, ki se je borilo za svoje in naše osvobojenje. Srbo-hrvatska koalicija je varovala Hrvatsko pred divljanjem avstrijskega in madžarskega nasi-lja in čuvala narodne rezerve za odločilne tre-nutke. Toda frankovci in drugi so opravliali delo narodnega izdajalstva. V tihoti svojega doma je Zofka pisala »Hanko«, ta naš najlepši vojni roman. Da ne bi imela težav s cenzuro, je prestavila vse dejanje na Poljsko. Knjiga je izšla l. 1918. spomladi. Pisana je hrvatski kakor večina Zofkinih del iz te dobe. Ko se je pri nas začelo tako zvano deklaracijsko gibanje, v katerem je sodelovalo posebno na-še žensstvo, je skušala Zofka tudi na Hrvat-skem dvigniti žensstvo na boj za jugosloven-sko državo, toda nasprotujoče sile so bile že na delu. Že se je pojavljali hrvatski separati-zem, ki je v židovstvu in pravaštvu našel dovolj opore za razne akcije.

Z univerze.

* Naši dični, nekaj tako zavezniki razpoloženi akademiki so imeli cele počitnice časa, da so lahko ugenili kakšno novo, brucem in starim hšam za kratek čas. Pa so jo tudi ugenili. Eni so po bridki izgubi »Akademikega Glasu« skombinirali nov naslov stari, preizkušeni firmi, ki je že nekajkrat bila v »tihu in mirni likvidaciji«. Ustanovili so list »1551«, da bi preko njega strmečemu svetu oznanjali svoje nove misli in načela. No, svet ne strmi, ker jih vsakdo prav dobro pozna in se vanje zaganja, edino le še Straža v viharju, katere duševni očetje so pred štirimi leti še tako sijajno paradirali v črnordecem šopku na naši univerzi.

Drugi list, namenjen dravskobanskim akademikom, ki pa ni spremenil svojega imena, marveč le glavo in si je izbral za letos in vse večne čase kot patrona sv. Mihaela, pravi: »Mi-ha-el: kdo kakor Bog« ter prosi svojega patrona: »Ti vodnik nebeške vojne, satana in druge hudobne duhove v pekel pahni! Mi se pridružujemo vihravim Stražarjem in prosimo sv. Mihaela, da jim njihovo prošnjo nemudoma usliši. Kajti, hudobni duhovi, ki so 1932. leta delali na univerzi špetir, res ne spadajo drugam in ne zaslužijo drugega, kot da jih sv. Mihael skupaj s satanom pahne v pekel.

Tiskovni zadrugi v album

* Je napisal od nje honorirani pisatelj Jus Kozak sledeče vrstice:

»Gledal sem rasko v generacijah. Starejša je utrjena in se ne more ločiti od preživelih, osmešenih in puhlih »idealov« ...

Problem slovenskega naroda ni problem neke abstraktne zmlje, šovinistično historične tradicije in kaj vem kaj še, temveč živ, neposredni problem delovnega ljudstva, t. j. delavnih, naše življenje ustvarjajočih razredov ...

Domovina, nacija, historični folkloristični motivi, carstvo in velika žrtev so le abstrakcije, pred katerimi defilirajo bataljoni ...

Kdor ne verjame, naj prečita zadnjo številko marksističnega »Ljubljanskega zvana«, literarnega glasila »naprednjakov«.

Mladina pleše.

* Srednješolci so začeli s plesnimi vajami, vendar so imeli letos neke težkoče. Vrteti se bodo mogli samo v reduciranih okolčinah, kar le vse hvale vredno. Ples je delo hudiča in je zlasti nevarno, če pridejo na njem v stik katoliška dekleta s kakimi brezverci ali celo pogani.

Lojalno popravljamo.

* V zadnji številki »Pohoda« smo izrazili domnevo, glede cene slovenske kulturne samobitnosti. Kot smo naknadno poučeni iz zanesljivega vira, velja taka samobitnost po receptu »Slovenije« ne 100, ampak 600 frankov, kar s tem lojalno popravljamo.

Prispevki za niški zbor.

* Uboga JNS je dobila nepričakovano podporo ter bo sedaj prav lahko plačala to, kar še dolguje naši državi za prevažanje svojih takratnih pristašev v Niš in nazaj. Cim je sedanje vodstvo JNS sklenilo, da bo razdelilo ta dolg po glavah na vse one, ki so se čas vsled spremembe vremena preselili v drugo tričr-karsko zgradbo. Da se ne bi imenovala njihova imena, so napravili tiho zbirko med seboj in bodo plačali kar polovico svote, ki jo današnja JNS še dolguje. Nekaj bo prispevalo tudi vodstvo te nove zgradbe, da ne bi bili preveč kompromitirani najbolj goreči in najbolj zanesljivi pristaši. To je res pomoč v silo.

Znake na prsa.

* Vsaka organizacija poskrbi, da se njeni člani tudi na zunaj hitro prepoznajo in da jih prepozna tudi javnost. To obaveževanje je izvedljivo na več načinov. Za navadne prilike pridejo predvsem v poštev tako zvani članski znaki.

Nacionalne organizacije vodijo v svojih statistikah maso članstva, ki se jih drži iz različnih in neredko iz golih sebičnih nagibov. To neaktivno članstvo pa je vendarle treba na občnih zborih in povsod drugod ob-

Obe knjigi sta prava bisera našega mladinskega slovstva. Nobena pisateljica ni dala svojemu narodu tako lepe izpovedi materinskega srca. Njeno zbrano delo bo prava zakladnica ne le za naše žensstvo, ampak za vsakega človeka, ki zahteva od knjige kaj več nego izmišljene pripovedi. To bodo knjige poezije in resnice. V svojem zaključku pa bodo izpoved velike bojevnice za najvišji ideal svojega naroda, za narodno državo.

Deset let! Boji so se nadaljevali preko njene groba in se še nadaljujejo. Ona je našla mir med mrtvimi, a njen grob bo povečan, ko bo zasijalo sonce miru in sreče preko Jugoslavije. Takrat bomo razumeli njen boj in še pozni vnuk bo čital njene knjige, ki bodo živ spomin na borbe, ki jih je preživljal naš rod v začetkih svojega osvobodjenja.

Deset let! Zadnjič sem dobil v roke njeno knjigo: »Umik Kraljeviča Marka«. Takrat so pisali, da je resnica preblizu, da bi mogla biti poezija. Zdaj je že oddaljena, kakor v zrcalu sem videl Jugoslavijo l. 1922. Deset let! Ali se bomo sedaj spomnili, da imamo svoje dolžnosti do ljudi, ki so nam dali vse, kar so imeli. Zofka je dala vse.

Nje delo bo še v poznih rodovih živelo med nami. P. L.

ravnovati kot povsem polnovredno članstvo, daš sicer ne veš, kam z njim. Taki člani, boječ se, da jih vidi javnost, ne sodelujejo pri javnih nastopih, nočejo nositi kroja, niti ne skromnega članskega znaka. Za to svoje postopanje so si izmislili celo vrsto izgovorov, proti katerim seveda nihče ne nastopa. Sami so te mlačnosti s strani vodstva veselili in zadovoljni, da s tako malo protiuslugo uživajo pravico članstva in nosijo člansko legitimacijo. Te članske legitimacije seveda nihče ne vidi, ker leži doma dobro skrita in pride v poštev le ob gotovem vetru. Seveda dotičnik nima doma ene legitimacije, nego več, ki pohlevno žde vse v eni kuverti, čeprav predstavljajo različna naziranja. Kadar pride potreba, vzame tak član iz zavoja zdaj to, zdaj drugo izkaznico, kakor to zahteva nesolidna igra preskakovanja in pridobivanja.

Že od nekdaj so bili voditelji nacionalnih organizacij mnogo preveč popušljivi v vprašanju nošnje znakov. Sokolska organizacija je imela izredno mnogo članstva, a prav malo takih, ki si jih videl z znakom na ulici. Pri tej, kakor pri vseh drugih nacionalnih organizacijah je to gotovo velika napaka, da se dopuščajo na prosto, hoče li nositi znak na sebi ali ne. Taka popustljivost vodi k mlačnosti, ne daje nikakršnih značajev in niti malo ne prispeva k zavednosti in borbenosti. Sedanji čas točno kaže, da smo nacionalisti baš v pogledu poguma in zavednosti preveč vodeni. Tako stanje ne dopušča, da nimamo pri drugih dovolj ugleda in da se v naše članstvo vrivajo vsi taki, ki jim najbolj prija v življenju, da so pol tiča pol miša.

Vse take pojave je treba ožigosati in iztrebiti. Mi rabimo polne kvalitete. Zavednost, ki v nobenem slučaju ne klone, bi morala biti najbolj izrazita lastnost vsakega nacionalista. Preganjanja, ki zadevajo sem ali tja, ne bi smela nikogar preplašiti. Vsak bodi pripravljen na katerokoli žrtev, pri čemur pa bodi povsod najdeno pravo bratstvo, ki posebno ob nesreči ne odreče. Ako smo taki, ni razloga, da bi pred javnostjo skrivali znake kot javen izraz naše pripadnosti k nacionalni organizaciji. Ti znaki, ki bi se v odgovarjanju število pojavili v javnosti, bi sami poskrbeli, da nam ne bi bilo treba na drug način dopovedovati, koliko nas je in kdo smo. Predvsem pa bi se tudi mi sami razpoznali. Zato, bratje in sestre, pogumno znak na prsa!

Možata beseda.

* Na 12. kongresu narodnih manjšin v Ženevi pod predsedstvom dr. Josipa Vilfana dne 16. septembra je bilo navzočih 40 delegatov raznih narodnih manjšin.

Zastopnik madžarske narodne manjšine v Jugoslaviji, g. Deak, je izjavil v svojem govoru, da nekatere države ne izvajajo mednarodnega dogovora glede narodnih manjšin in obžaloval, da niso bile za take slučaje v pogodbi predvidene sankcije.

Tem izvajanjem se pridružujemo iz vsega srca in povsem čiste vesti tudi mi!

Arpadova horda.

* Prirodno najbogatejša, v političnem oziru najznačilnejša evropska področja, to je Podonavje, trpi po vojni vsled političnega in gospodarskega nesporazuma. Vzemirajo ga največ politiki naroda, ki ima morda najmanj upravičenosti za svoj obstoj. Bilo bi krivično mnenje, da odobrava ves madžarski narod šovinistično in revizionistično kampanjo svojih fevdalcev. Ta narod je sam suženj fevdalizma. Politika tega fevdalizma je bila, je ter ostane — plačkanje. Fevdalci so svojemu narodu ugrabili zemljo in vse druge znatne vire dohodkov, da bi jim pa ta narod služil mirno dalje, ga pitajo z idejo Velike Madžarske.

Nasproti sosednjim narodom vodi ta aristokracija še danes Arpadovo politiko. V začetku desetega stoletja je iz centralne Azije vpadla čreda pastirjev pod Arpadovim vodstvom v mirno slovansko Podonavje. Kjer se je nudila prilika za rop in pokoli, tam je udarjala. Pozneje se je ta horda s pomočjo Sv. stolice, ki jim je poslala sveto pismo in križ, zraven pa krono Stefanovo, afirmirala kot narod in država. Ti Arpadovi potomci niso nikdar smatrali za potrebno, da bi proučili geografijo in etnografijo. Kakor Azijat Arpad, so bili vedno prepričani, da segajo meje njihovega apostolskega kraljestva do tam, kamor sega njihova vojaška moč, brez ozira na etnografske meje. To njihovo moralo je dolgo časa občutilo nekaj milijonov Jugoslovenov, Slovkov in Romanov, dokler jih pravična usoda l. 1918. ni osvobodila. Tedaj se je Velika Madžarska znašla pod malim klobukom. Niti ta ostanek apostolske države nima toliko Madžarov, kolikor tujecev. Veleposestva so v rokah aristokratov tujega izvora in nemških doseljencev, industrija in trgovina je v rokah Židov.

Ta mali narodič, voden od imperijalistične Arpadove aristokracije, katere pogreša izgubljene milijone sužnjev, živi še danes v veliki domišljiji ter si lasti nekake predprieve. Mišli, da bo Evropa pretakala solze žalosti nad usodo »slavne« Madžarske, ki je postala tako majhna. V spominu so nam še razne revizionistične akcije širom Evrope in ob mejah, ki se sedaj ponavljajo, v spominu pa je tudi še nečestit »odlično« društvo madžarskih grofov in baronov.

Nismo sentimentalni, da bi nas uspavale revizionistične serenade, temveč vsi budno pazimo na meje narodnega teritorija. Bratska Čehoslovaška bo znala s svojimi Husiti braniti svoje svetinje, pa tudi Rumunija s svojo tradicijo bo branila svoje. Prepričevalci srednje Evrope so vezani v čvrsto falango, ki se imenuje Mala Antanta in ta falanga bo brez pomislekov odbila napad Arpadovih tiranov tako, da bodo za večne čase izbrisani iz evropske karte. Aristokratsko-židovska banda

lahko preliva črnilo po svojih glasilih in brošurah in hujska proti svojim sosedom, kolikor ji drago. Ob naši odlični pripravljenosti se bo vse njihov napor razbil ter bodo poginili v lastni onemoglosti.

Dokler bo trajala fevdalno-židovska politika sovražstva in dokler bo madžarski narod poslušal revizionistične speve teh voditeljev, vse dotlej je nemogoče vsako sodelovanje, tako politično, kakor gospodarsko.

T. F.

DOPISI

Gornji Grad

== Komemoracija za blagopokojnim Viteškim Kraljem Aleksandrom I. Ujediniteljem so priredili pri nas Narodna odbrana, Sokolsko društvo in Gasilska četa skupno 9. t. m. Dopoldne se je vršila služba božja v župni cerkvi, katere so se udeležili člani teh društev. Zvečer ob 20. uri pa se je vršila spominska prireditev v Sokolskem domu, kjer je občinstvo napolnilo dvorano. Udeležila se je prireditve tudi šolska mladina. Na odru je bil na izredno posrečen način napravljen katalfak, ves okrašen s cveticami in v ozadju s kraljevo sliko, poleg nje goreča luč, vse to delo šol, upravitelja Tratnika Jožefa in njegove soproge. Gasilska godba je zaigrala žalostinko, nato sta Rakova Alenčica in Tratnik Zoran imela priložnostno deklamacijo, spominski nagovor je govoril predsednik NO dr. E. Mejak, po enominutnem molku in zaključku z vzklikom našemu mlademu kralju, je godba zaigrala državno himno. Komemoracija je s primernim nagovorom otvoril in zaključil dr. J. Rak. Nato se je celokupno občinstvo z gasilci na čelu, ki so nosili baklje, podalo pred letos poleti odkriti kraljev spomenik, ki je bil okusno okrašen z zelenjem, z vencem in s cveticami in razsvetljen z električnimi žarnicami. Gasilska godba, pod vodstvom dirigenta g. Tratnika Franca, je zaigrala žalostno koračnico, po kateri so številni prisotni vzklikali ponovno »Slava Viteškemu kralju«, nato pa se mirno razšli na svoje domove. Spominska prireditev je kar najlepše uspela in je zapustila pri vseh navzočih globok utis.

Jesenice

== Lep praznik je bil 10. septembra t. l. za Jesenice in okolico, praznik ne samo radi odkritja res lepega spomenika blagopokojnemu Kralju, marveč praznik predvsem zato, ker so zbrali sredstva za ta spomenik naši v Franciji zaposleni, v »Savezu jugoslovenskih delavcev Kraljevič Andrej« združeni delavci. Skoraj 6000 Din so si pritrkali od ust v teh težkih časih ti največji siromaki, ki se morajo boriti za obstoj v tujini, ker jim domovina ne zna nuditi kruha. In 78 teh naših izseljencev je žrtvovalo svoj težko prislužen denar, da so mogli priti osebnost k odkritju kraljevega spomenika in še dalje na Oplenec, poklonit se svojemu oboževanemu Aleksandru. Mnogo lepših govorov je bilo izrečenih ob tej priliki na Jesenicah, kjer je preko 4000 ljudi prisostvovalo odkritju, najlepši in najgloblji pa je bil govor Glavnika Antona, predsednika Saveza in voditelja jugoslovenskih delavcev v Franciji.

S koliko toplote in globokega občutja je tolmačil tisočglavi množiti nagibe, ki so vodili naše francoske izseljence, da so žrtvovali svoj krvavi zaslužek za to, da bi stal spomenik blagopokojnega Kralja ravno na Jesenicah. »Kadar se vrne naš izseljenec nazaj v domovino, naj že prvi hip zagleda nepozabni smehljaj na licu onega Aleksandra, ki je ustvaril to državo, ujedinil jugoslovanski narod in bil resničen oče vsakemu sinu svojega naroda.« Tako je izjavil g. Glavnik, pa pristavil, da naj bo ta spomenik po zamisli naših izseljencev v Franciji tudi svarilo vsem onim, ki upirajo na nas svoje sovražne in pohlepne poglede preko bližnjih meja. Jugoslovenska je ta zemlja, jugoslovenska ostane, simbol temu naj bo lik Velikega Mučenika, kamor naj romajo iz bližnje in daljne okolice vsi, ki ljubijo to zemljo in znajo višje ceniti interese svoje domovine in svojega naroda kot pa interese svojih oseb.

Gotovo bomo objavili tudi še podrobno opis slavnosti, ki je potekla na res vzoren način in pokazala, kako globoko so razumeli nacionalni ljudje Jesenic in okolice plemenito gesto naših požrtvovalnih, domovini in narodu tako udanih delavcev v Franciji. Od njih se učimo, kajti oni čutijo vsak dan, kaj je domovina. Oni znajo vsled lastnega trpljenja ceniti lastno državo, znajo ceniti vse one, ki se izčrpavajo v idealnem delu za interese te države, znajo pa tudi prezirati vse one, ki iščejo v tem delu le sebe. Srečna bi bila Jugoslavija, če bi mislili in čutili tako kot mišljijo in čutijo naši v Franciji živeči seljenci vsi oni, ki žive v svobodni državi ter uživajo posledice osvobodjenja in ujedinjenja. Žal tega ni, ker pač niso vsi tako »ubogi na duhu«, kot so ti naši delavski trpinji tam v Franciji.

Hrastnik

== Na dan druge obletnice smrti blagopokojnega viteškega Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja se je vršila v tukajšnjem Sokolskem domu komemoracija, na katero so bila vabljena vsa društva in uradi.

Program je bil zelo naštudiran in vzorno podan in tudi obisk je dokazal, kako globoko spoštovanje in kako grenko bol čuti narod še danes za pokojnim Velikanom.

Ježica

== Druga obletnica marsejskega zločina. Nacionalna Ježica se je zbrala v petek, dne 9. oktobra, ob pol osmih zvečer pred Sokolskim domom. Dolga povorka Sokolov, Odbranašev, Strelcev in občinstva se je pomikala molče skozi noč pred Marsejsko ploščo na narodni šoli. 30 bakelj je svetilo in se skrivnostno vilo skozi vas. Pred ploščo je povorka obstala. Sokolice so prižgale sveče v črko A, brat Germek pa je držal jednat spominski govor. V tiho noč, z željo, da dospe odmev do samega Oplenca, je prisotno občinstvo odpele »Bože pravde« in se spomnilo Kralja Ujedinitelja z iskrenim »Slava Mu«! Mogočno se nas je vseh dojmila ta pobožna, tiha in iskreno občutna svečanost. Znova smo osvežili našo prisego, da bomo vedno in napram vsakomur čvali Jugoslavijo, kakršno je On hotel in kakršna edina mora biti.

V Koprivnik in St. Gotthard.

== Naša Ježica ima srečo, da je pri učiteljskih razmestitvah tako lepo upoštevana. Te dni sta odšli na nova službena mesta dve prekaljeni nacionalistki: podnačelnika Sokola in vodnica podmladka JS sestra Zora Rapetova gre v St. Gotthard, znana prosvetna delavka in nedosegljiva vzgojiteljica mladine sestra Julka Prestorjeva pa gre v kočevski Koprivnik. Domala sto Sokolov in Sokolice se je poslovilo od njiju na izredno ganljiv način. Odigralo je dve dejanji Cankarjevih »Hlapcev«, odpele dvoje prigodnih pesmi in izreklo troje pomembnih govorov. Obe nacionalni delavki selitev prav nič ne moti, obe bosta tudi na novih postojankah opravljali delo v dobro Kralja in domovine. To je lepo potrdila s. Prestorjeva: »Tudi v Koprivniku bom gojila med mladino nacionalni ponos in sokolsko zavest, vmes pa bom tkala lep prapor za Sokola Ježica.« Obe učni moči bo težko pogrešala tudi naša šola, ker sta bili tako rekoč nepogrešljivi. Seveda s. Rapetova tudi v bodoče ne bo volina delati komplimentov kakim programom s severa, s. Prestorjeva pa tudi ne bo nehala — oduševljati mladine pogubnim vplivom. Na svidenje!

Vesti Narodne odbrane

ČLANSTVU NARODNE ODbrane
IZ LJUBLJANE!

Sporočamo, da priredi naša organizaoija Šentpete-Moste drugi družabni večer za vse ljubljanske organizacije NO v petek, dne 6. novembra t. l., ob 20.30 v gostilni brata Zupančiča na Jegličevi cesti 15. Po kratkem predavanju br. Dr. Turka sledi prosta zabava.

Pozivamo članstvo ljubljanskih organizacij, da privedejo s seboj tudi svoje družinske članke ter opozorijo na ta sestanek še druge brate in znance — nacionaliste.

Taki družabni večeri se bodo vršili stalno vsak prvi petek v mesecu, izvedle jih bodo po vrsti naše ljubljanske organizacije v svojih okoliših. Namen teh sestankov je predvsem ta, da se člani NO čim bližje spoznajo med seboj in navežemo tudi osebne stike, ki so za kompaktnost organizacije nujno potrebni.

Oblastni odbor Narodne Odbrane v Ljubljani.

Šentpete r-Moste

Redni občni zbor krajevnega organizacije Narodne Odbrane Šentpete-Moste se vrši v nedeljo, dne 25. oktobra t. l., ob pol 10. uri dopoldne v dvorani palače »Grafike« na Masarykovi cesti 14-V.

Pozivamo vse članstvo, da se občnega zbora gotovo udeleži. Odbor.

Gorje

Občni zbor krajevnega organizacije NO Gorje pri Bledu bo v nedeljo, dne 8. novembra t. l., kraj in čas objavimo v prihodnji številki »Pohoda«.

Sklicujemo redni občni zbor (§ 29)

NARODNO - OBRAMBNE TISKOVNE ZADRUGE, reg. zadr. z o. z. V LJUBLJANI, ki se vrši v sredo, 21. oktobra 1936 ob 18. uri v prostorih zadrugi — palača Grafike, Ljubljana, Makarykova cesta 14-II.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva,
2. poročilo nadzorstva,
3. odobritev obračuna za leto 1935.,
4. nadomestna volitev članov načelstva (§ 17),
5. nadomestna volitev članov nadzorstva (§ 27).

1. samostojni predlogi.
7. slučajnosti.

§ 31. Zadržniki se smejo dati na občnem zboru zastopati po drugem zadržniku, ki se mora izkazati s pismenim pooblastilom. En zastopnik pa ne more zastopati več kakor enega zadržnika.

§ 33. Občni zbor sklepa veljavno, če je navzočih vsaj 20 zadržnikov. Ako bi tega ne bilo, se vrši pol ure pozneje na istem prostoru in z istim dnevnim redom občni zbor, ki sme sklepati neglede na število prisotnih.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1936.

Načelstvo.